

Voorwaarden en andere regels garanties en leningen

Bijlage als bedoeld in artikel 7 lid 1 Treasurystatuut Leidschendam-Voorburg 2020 (raadsvoorstel 1470)

GARANTIES

A. Aanvraag garantstelling

Het uitgangspunt is dat er terughoudend wordt omgegaan met het verstrekken van een gemeentegarantie. De aanvrager van een garantstelling (hierna: de aanvrager) dient de aanvraag schriftelijk in bij het college van burgemeester en wethouders.

Bij het beoordelen van de aanvraag gelden de volgende voorwaarden en regels:

1. Noodzaak van de garantie;
2. Publiek gemeentelijk belang;
3. Waarborgfonds;
4. Financiële haalbaarheid van de investering en financiële positie van de aanvrager;
5. Voorwaarden voor de geldlening;
6. Overweging staatssteun.

1. Noodzaak van de garantie

De aanvrager moet aantonen dat geen financiering op de markt kan worden verkregen zonder gemeentegarantie, of alleen tegen significant hogere tarieven. Dit kan aangetoond worden met een brief van een financiële instelling.

2. Publiek gemeentelijk belang

Hierbij beoordeelt het college of:

- De aan te trekken lening van essentieel belang is voor het kunnen (blijven) uitoefenen van de activiteiten;
- De activiteiten dienen onderbouwd en aantoonbaar een bijdrage te leveren aan een of meerdere door de raad vastgestelde beleidsdoelen, welke verwoord zijn in vastgestelde beleidskaders..

3. Waarborgfonds

Als de aanvrager aanspraak kan maken op garantie bij een waarborgfonds, dan zal deze daar in eerste instantie naar worden doorverwezen. Hiervoor zijn de dan geldende voorwaarden van het waarborgfonds van toepassing.

Uitgangspunt is dat de gemeente alleen dan een garantstelling kan en wil verstrekken indien ook een waarborgfonds een garantie heeft verstrekt of daartoe bereid is, blijkens een schriftelijke verklaring.

De gemeente staat zelf maximaal garant voor hetzelfde bedrag als waarvoor het waarborgfonds garant staat.

4. Financiële haalbaarheid van de investering en financiële positie van de aanvrager

De risico's voor de gemeente worden beperkt door vooraf onderzoek te doen naar de financiële haalbaarheid van de investering en de financiële positie waarin de aanvrager verkeert. Voor het financiële onderzoek worden de volgende gegevens, inclusief toelichting, bij de aanvraag ingediend:

- De jaarrekeningen van de afgelopen twee jaar met verklaring van een accountant of kascontrolecommissie;

- Een goedgekeurde begroting van het lopende boekjaar en de recentste verwachting voor het einde van het jaar;
- Een sluitende meerjarenbegroting van vier jaar, inclusief de investering waarvoor de gemeentegarantie wordt aangevraagd;
- Een offerte met daarin gespecificeerd de aan de investering verbonden kosten;
- Verenigingen overleggen ook een ledenlijst en een opgave van de te verwachten ontwikkeling van het aantal leden in de komende vier jaren;

Bij dit onderzoek worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De rente en aflossing van de lening en kapitaallasten van de investering moeten opgevangen worden binnen de exploitatie;
- De meerjarenbegroting inclusief investering is sluitend.

5. Voorwaarden voor de geldlening

Bij de beoordeling van de aanvraag voor een gemeentegarantie is nog niet bekend wat het werkelijke rentepercentage van de lening zal zijn, omdat de financiële instellingen pas een definitieve offerte willen geven als de gemeente haar goedkeuring heeft gegeven. Voor de gemeente is het daarom van belang dat in de aanvraag wordt gerekend met een realistisch rentepercentage en looptijd.

Bij de beoordeling en de eventuele goedkeuring voor de gemeentegarantie zullen dan ook voorwaarden worden opgesteld voor de garantienemer voor de volgende punten:

- Looptijd van de lening;
- Hoogte van het bedrag;
- Wijze van aflossing;
- Maximaal rentepercentage.

Uitgangspunt voor het verstrekken van een gemeentegarantie is dat er sprake moet zijn van een lening waar jaarlijks op wordt afgelost.

Indien de uiteindelijke voorwaarden van de lening aanzienlijk blijken af te wijken van de in de aanvraag gehanteerde voorwaarden, dient de aanvraag met deze nieuwe voorwaarden opnieuw beoordeeld te worden. Van een aanzienlijke afwijking is in ieder geval sprake als er door de wijziging geen sluitende begroting meer kan worden gepresenteerd.

6. Overweging staatssteun

De gemeente zal een inschatting maken van het risico dat de garantie als staatssteun betiteld zal worden, en wat de mogelijke consequenties daarvan kunnen zijn. Een te groot risico op dit gebied met voor de gemeente nadelige consequenties kan een reden zijn om geen garantie af te geven.

B. Overige voorwaarden

Bij de toetsing van de aanvraag worden daarnaast de volgende voorwaarden gehanteerd:

- Voor een zekerheidsstelling komen alleen roerende of onroerende zaken die gevestigd of gelegen zijn binnen de gemeente Leidschendam-Voorburg in aanmerking;
- De gemeente zal geen garantie verstrekken als de financiële verantwoordelijkheid in handen is van een andere bestuurslaag is (bijvoorbeeld provincie of waterschap);
- Commerciële ondernemingen kunnen geen aanspraak maken op een garantie;
- De garantienemer moet binnen een jaar na goedkeuring (B&W besluit) van de garantie de geldlening hebben aangetrokken. Overschrijdt zij deze termijn, dan zal een nieuw verzoek moeten worden ingediend;

- Dit geldt ook als grote wijzigingen optreden in de aanvraag, zoals hoogte van het bedrag of rentepercentage;
- In geval van herfinanciering van een bestaande lening met een gemeentegarantie dient opnieuw een aanvraag voor een garantie ingediend te worden. Dan moeten bovenstaande stappen opnieuw doorlopen worden met de mogelijkheid dat de aanvrager doorverwezen wordt naar een waarborgfonds;
- Bij wijzigingen van de organisatievorm of fusies, wordt dit gelijk behandeld als een herfinanciering en dient opnieuw een aanvraag voor een garantie ingediend te worden.

C. Looptijd garanties

Langlopende garanties voorkomt de gemeente zo veel mogelijk, met name bij instellingen waar de gemeente slechts beperkte invloed heeft. Over een lange periode gezien kan de relatie tussen gemeente en garantienemer fors veranderen, waarbij in de nieuwe situatie de garantstelling niet dan wel veel minder voor de hand ligt. Ook kan de economische situatie van de garantienemer veranderen, waarmee het risico voor de gemeente toeneemt. Het uitgangspunt is om alleen voor publiek maatschappelijke of grote gesubsidieerde instellingen een termijn langer dan tien jaar te hanteren met een maximum looptijd van 30 jaar. Voor alle overige organisaties maximeert de gemeente de termijn op tien jaar.

D. Minimum en maximum garantiebedrag

Voor kleinere bedragen is garantiestelling geen geëigend middel. De administratieve lasten hiervan zijn te hoog ten opzichte van het maatschappelijk nut. De regel is dan ook om geen garantiestellingen af te geven voor bedragen onder € 25.000. De gemeenteraad kan hier in specifieke gevallen uiteraard van afwijken. De gemeente staat maximaal garant voor hetzelfde bedrag dat het waarborgfonds garandeert.

E. Risicomanagement en control

De beste manier om risico's te beperken is om geen gemeentegaranties meer te verstrekken of hier heel terughoudend in te zijn. Daarnaast is het uitgangspunt dat een waarborgfonds mede garant staat.

Herfinanciering of lening aanpassingen

Bij bestaande gemeentegaranties zal, op het moment van eventuele herfinanciering, aanpassingen van de lening of bij beoordeling van de financiële informatie van de geldnemer/garantienemer:

- Onderzocht worden of de lening volledig dan wel deels afgelost kan worden;
- Onderzocht worden of deze lening volledig over te dragen is aan een waarborgfonds;
- Onderzocht worden of de gemeente het wenselijk acht een aangepaste garantie te verstrekken.

Zekerheidsstelling

Bij het verstrekken van de gemeentegarantie streeft de gemeente ernaar dat:

- Het recht van eerste hypotheek, dan wel regresrecht in het geval van roerende goederen, dan wel een andere vorm van zekerheid, op het te financieren object te verkrijgen;
- Indien sprake is van hypotheekrecht op het onroerend goed dit voldoende, d.w.z. tegen herbouw-/vervangingswaarde, verzekerd is bij een solide

maatschappij, blijkende uit het aan het college overleggen van de betreffende polis(sen) en het betalingsbewijs van de premie(s);

- Zonder voorafgaande toestemming van het college het de geldnemer niet is toegestaan onroerende zaken waar de gemeente hypotheek op heeft te vervreemden, te bezwaren dan wel te veranderen van bestemming;
- De garantstelling niet eerder intreedt dan dat de zekerheid is gevestigd;
- Er geen bedingen opgenomen worden in de geldleningovereenkomst die de aansprakelijkheid van de gemeente verhogen of uitbreiden boven of naast de aan de geldleningovereenkomst verbonden betaling van rente en aflossing.

Overig:

- Indien de gemeente als garantieverstrekker wordt aangesproken voor de betaling van rente en aflossing van de lening, blijft deze betaling als schuld op de geldnemer rusten, vermeerderd met de op het moment van aanspraak geldende rente;
- Naarmate de omvang van de lening daartoe aanleiding geeft kunnen aanvullende voorwaarden door het college van burgemeester en wethouders worden gesteld.

Informatieplicht en monitoring

Na het afsluiten van de gemeentegarantie is zowel op bestuurlijk als financiële vlak monitoring van belang. Dit houdt in dat:

- De garantienemer/geldnemer jaarlijks, binnen zes maanden na het verstrijken van het boekjaar, de jaarstukken over het verstreken boekjaar bij het college indient, bestaande uit de balans en de winst- en verliesrekening met toelichting en een accountantsverklaring of indien van toepassing een exploitatierekening en een verklaring van de kascommissie;
Deze stukken worden onder andere beoordeeld op:
 - de ontwikkeling van het exploitatieresultaat;
 - het eigen vermogen;
 - de solvabiliteit;
 - de liquiditeitspositie.
- De geldverstrekker het college jaarlijks, binnen zes maanden na het verstrijken van het boekjaar informeert, of en in hoeverre de geldnemer zijn verplichtingen uit hoofde van de geldleningovereenkomst waarvoor de gemeente garant staat, is nagekomen;
- De garantienemer / geldnemer en geldverstrekker een actieve informatieplicht hebben jegens de gemeente om zo spoedig mogelijk het college te berichten over zaken die van belang zijn voor de risico-ontwikkeling die met de garantstelling samenhangt, zoals:
 - Het niet nakomen door de garantienemer/ geldnemer van de aan de geldlening verbonden betalingsverplichtingen waarvoor de gemeente garant staat;
 - Wezenlijke wijzigingen van de gegevens en bescheiden die bij de aanvraag om garantie zijn overgelegd;
 - Rapportages waaruit blijkt dat de verwachte resultaten van de begroting en of het meerjarenperspectief significant nadeliger uitkomen;
 - Een statutenwijziging van de garantienemer/geldnemer;
 - Een fusie van de garantienemer/geldnemer;
 - Ontbinding van de garantienemer/geldnemer;
 - Vervreemding van het object waarvoor de financiering is aangetrokken en het vervallen van de daarmee samenhangende lening en garantstelling.

- Met het bestuur of de directie van de garantienemer/geldnemer waaraan de garantie verstrekt is zal overleg plaatsvinden als één van boven staande zaken aan de orde is.

Interventiemogelijkheden

De gemeente kan als er aanleiding is of na het beoordelen van de jaarlijks in te dienen stukken en op basis van de verstrekte informatie hierover interveniëren. Er kan sprake zijn van een verhoogd risicoprofiel van de geldnemer en de directe relatie tot het weerstandsvermogen van de gemeente. Om de verhoogde risico's voor de gemeente te beperken of weg te nemen:

- Zal de garantienemer/geldnemer actief risico verlagende maatregelen moeten treffen en de gemeente hierover informeren;
- Zal in het geval van betalingsproblemen in eerste instantie de garantienemer/geldnemer, in tweede instantie de geldverstrekker en gemeente gezamenlijk actie moeten ondernemen om deze zo snel mogelijk weg te nemen of te beperken;
- Is het college bevoegd om een door hem aangewezen persoon te laten deelnemen aan de bestuursvergaderingen van de geldnemer, die daarvoor de volledige agenda van deze vergaderingen en de notulen van de gehouden vergaderingen ontvangt. Deze persoon heeft inzage in de te behandelen stukken en de mogelijkheid om de risico-ontwikkeling voor de gemeente bij voorgenomen besluiten nader toe te lichten en hierover zo nodig terstond het college te informeren;

F Garantieovereenkomst

In de af te sluiten garantieovereenkomst worden in ieder geval opgenomen:

1. Waar de geldlening voor moet worden ingezet.
De opbrengst van de lening moet worden bestemd voor het doel waarvoor deze is aangegaan.
2. Aan welke voorwaarden de geldlening moet voldoen
 - a. Omvang lening;
 - b. Looptijd;
 - c. Wijze van aflossing;
 - d. Rentevast periode.
3. Welke zekerheden t.b.v. de garantie worden verstrekt.
4. De actieve informatieplicht van de garantienemer en geldverstrekker.
5. De interventiemogelijkheden van de gemeente.

G. Intrekking of wijziging met terugwerkende kracht van verstrekte gemeentegaranties

Een gemeentegarantie kan worden ingetrokken:

- Als de overeenkomst van geldlening, waarop de garantie betrekking heeft, niet binnen een jaar na het betreffende besluit tot stand komt en de hoofdsom volgens het overeengekomen storting- en aflossingsschema aan de geldnemer ter beschikking wordt gesteld;
- Als door toedoen of nalaten van de geldnemer het risico dat voor de gemeente uit de verstrekte garantie voortvloeit significant wordt gewijzigd. Het gaat hier om activiteiten die grote financiële risico's met zich meebrengen, het niet treffen van maatregelen om vermogensverlies te voorkomen, zoals het nalaten van afsluiten van verzekeringen, en wanbeheer;
- Als de garantienemer niet heeft voldaan aan de in de overeenkomst opgenomen verplichtingen;
- Als de garantienemer onjuiste of onvolledige gegevens heeft verstrekt en die zouden leiden tot een andere beschikking tot garantieverlening;

- Als de (aanvraag tot) garantstelling anderszins onjuist of onvolledig was en de garantienemer dit wist of dit kon weten.

Een garantie is in principe een overeenkomst, die niet eenzijdig kan worden beëindigd, tenzij er sprake is van een toerekenbare en voldoende gewichtige tekortkoming in de nakoming van de afspraken door de tegenpartij. Deze voorwaarden en andere regels worden daarom in de garantieovereenkomst opgenomen.

GELDLeningen

Directe geldleningen

Een alternatief voor een gemeentegarantie is het verstrekken van een directe gemeentelijke geldlening. Gemeente Leidschendam-Voorburg verstrekt geen directe geldleningen aan rechtspersonen en private personen.

De volgende argumenten liggen hieraan ten grondslag:

- Een uitgangspunt is dat rechtspersonen en private marktpartijen (kredietverstrekkers) de zaken onderling regelen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, dus zonder tussenkomst van de (lokale) overheid.
- Bij het verstrekken van geldleningen gaat de gemeente bankieren. Dit behoort niet tot de taken van een gemeente, aangezien men daarvoor bij de geldinstellingen terecht kan.
- De expertise op het gebied van bankieren onvoldoende aanwezig in de gemeentelijke organisatie.

Indirecte geldleningen

Het huidige gemeentelijke beleid is dat de gemeente gebruik maakt van het instrument indirecte geldleningen via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Voor het vertrekken van deze leningen is de "Verordening Starterslening gemeente Leidschendam-Voorburg" vastgesteld. Bij dit instrument beheert een fonds als een bankier de door de gemeente gestorte gelden in een revolverend fonds.

Hieronder is de werking van de geldlening via het SVN nader toegelicht. In het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) heeft de gemeente Leidschendam-Voorburg de opbrengst van de verkoop van Bouwfondsaandelen gestort. De gemeenten werden aangemoedigd door de verdubbeldbijdrage in de vorm van een renteloze geldlening van ABN AMRO aan het SVN.

De werking van het stimuleringsfonds gaat volgens de methode van revolving fund (financieel hergebruik van geldmiddelen) in het verstrekken van laagrentende geldleningen. De gemeente Leidschendam-Voorburg heeft met het SVN een overeenkomst afgesloten.

Het risico wordt beperkt door de toetsing van het SVN en de omvang van het beschikbare budget (gemeente- en bouwfondsleningen) voor de gemeente Leidschendam-Voorburg. Het SVN beheert dus als een bankier de door de gemeente Leidschendam-Voorburg gestorte gelden. Te vergelijken met het in deposito storten van gelden bij geldinstellingen.

Aanvragen worden getoetst door het SVN en de leningen worden onder gemeentegarantie verstrekt door het SVN.